

הסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת חיי-שרה

מי בוחר!?

רגילים לחשוב שרצון ה' מצמצם את יכולת הבחירה האנושית. שידוך יצחק ורבקה מלמד כי רצון ה' דוקא מעצים את הבחירה של בני הזוג. יש כאן עצה טובה לרווקים ונשואים כאחד.

שלום לידידינו היקרים!

השידוך בין העבד לרבקה הוא אחת הדוגמאות של חכמינו לכך שנישואין של איש ואשה מגיעים מהשמים. חכמינו אומרים "מה' אשה לאיש, דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים, ומשולש בכתובים", והפרשה שלנו היא המקום שבו זה כתוב בתורה - "וַיֹּאמְרוּ מֶה' יֵצֵא הַדָּבָר".

אם השידוך הוא מן השמים, האם יש מקום לבחירה של בני הזוג זה בזה? ואם כן, כיצד הוא מסתדר עם היות השידוך מאת ה'!?

למה הוא נשאר לישון!?

אברהם אבינו מברך את העבד שה' יצליח את שליחותו: "ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם... הוא יִשְׁלַח מִלְאָכּוֹ לְפָנֶיךָ וְלִקְחֶתָ אִשָּׁה לְבְנֵי מִשְׁם". מיד אחר כך מוסיף אברהם ואומר "וְאִם לֹא תֵאָבֶה הָאִשָּׁה לְלֶכֶת אַחֲרַיךָ - וְנִקִּיתָ מִשְׁבַּעְתִּי זֹאת". הצלחת שליחותו של העבד תלויה בשני גורמים: בסייעתא דשמיא וברצון האשה, ואי אפשר זה בלי זה.

כשם שפרשתינו היא אחד המקורות לכך ש"מה' יֵצֵא הַדָּבָר", כך היא גם אחד המקורות לכך שקשר בין איש ואשה תלוי לחלוטין בבחירתם של בני הזוג, ואי אפשר בלעדיה:

ה' שלח את מלאכו לפני העבד, בדיוק כפי שאברהם אבינו בירך אותו, ומילא את בקשתו עוד לפני שהוא גמר לדבר. ההשגחה הפרטית הזו הפעימה לא רק את העבד, אלא גם את לבן ובתואל עד שהם אמרו "מה' יֵצֵא הַדָּבָר".

לאחר שלבן ובתואל אומרים "מה' יצא הדָבָר" היה אפשר לחשוב שבזה הסתיים העניין, שהרי הם אומרים לעבד "הִנֵּה רַבֵּקָה לְפָנֶיךָ קַח וְלֶךְ". אבל הוא נשאר לישון שם, ובבוקר מבקש "שְׁלַחְנִי לְאֲדֹנָי". מדוע? הרי הם כבר הסכימו!

מתברר שהסכמת לבן ובתואל לשידוך היתה בגלל ההשגחה הפרטית המיוחדת שהתגלתה בשידוך. הם נפעמו ממנה והרגישו שלא ניתן להתנגד לכך – "וַיַּעַן לֶבֶן וּבְתוֹאֵל וַיֹּאמְרוּ מַה' יֵצֵא הַדָּבָר לֹא נוּכַל דַּבֵּר אֵלָיךָ רַע אוֹ טוֹב". אדרבה, אם היתה ניתנת להם בחירה, הם היו אולי מתנגדים לכך, כפי שרואים בהמשך הפסוקים. משום כך העבד אינו לוקח את רבקה לפני שהוא מוודא שההסכמה לשידוך נובעת מבחירה חופשית.

אכן, לאחר שמשפחת רבקה מבינים שהשידוך תלוי בבחירתם הם מנסים לעכב זאת. ורק לאחר שרבקה מביעה את רצונה ובחירתה בשידוך, לוקח אותה העבד ושב איתה ליצחק.

זו גם אחת הסיבות לכך שהתורה כופלת את סיפורו של העבד, ומספרת אותו פעם אחת בזמן ההתרחשות, ופעם אחת כאשר העבד מספר עליו:

בתחילה התורה מספרת איך ה' הוא זה שרקם את השידוך, והשידוך הוא רצון ה'. אבל מה שהשידוך הוא רצון ה' זה לא מספיק, כי ה' רוצה שהשידוך יהיה גם רצון ובחירה גמורה של האנשים. לכן התורה מספרת את הסיפור גם כפי שהעבד מספר אותו, לתאר גם את הרצון והשמחה של העבד במה שקרה, ולא רק את רצונו של ה'.

ה' רוצה שתבחר.

השידוך הוא רצון ה', וחלק מרצון ה' הוא שבני הזוג ירצו זה בזה ויבחרו זה בזה. אם רק רצון ה' מאיר בשידוך וגורם לכך שהאדם חש מוכרח להתחתן, ללא בחירה חופשית, גם ה' אינו רוצה בכך. רצון ה' בקשר בין בני זוג הוא בעצם רצון לראות את הבחירה שלהם זה בזה וזו בזה. החלטה להינשא מבטאת בצורה החזקה ביותר את כח הבחירה ההדדית של בני הזוג.

קשר בין הורים וילדים מבטא טבע פשוט. הילד לא בחר להיולד להוריו, עברו זה המציאות ולא ניתן לשנות אותה. לעומת זאת קשר בין איש ואשה מבטא את הבחירה שלהם. הם לא נולדו כאיש ואשה אלא בחרו בכך. ה' רוצה שקשר בין אנשים יהיה מתוך בחירה, ולכן "יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו".

הקשר שלנו עם ה' משול לקשר בין איש ואשה בדיוק בשל נקודה זו. כפי שה' בחר בנו מכל העמים, ואנו בתגובה בוחרים בו, כך קשר בין איש ואשה נובע מבחירה חופשית גמורה.

בחור, אתה מוכן לבחור!?

יכולת בני הזוג לבחור זה בזו וזו בזה בכל הכח, נובעת מכך שה' רוצה בשידוך. עלולים לחשוב כי רצון ה' סותר את הבחירה החופשית. אך ההיפך הוא הנכון – ה' מעוניין בקשר בו שני הצדדים בוחרים בצורה מלאה. משום כך רצון ה' בקשר הזוגי מעצים את הבחירה. כאשר בני הזוג בוחרים להתחתן הם מבטאים את רצון ה' בצורה הטובה ביותר.

הבנה זו יכולה לסייע לבחור ובחורה בפגישות לקראת הקמת הבית. לפעמים צפה לבחור או לבחורה השאלה 'איך אדע שזה-זה? האם זה באמת השידוך שלי?'. שאלה זו נובעת מחשיבה שרצון ה' מקטין את כח הבחירה האישי. אך כאשר האדם מבין שהבחירה שלו היא רצון ה', במקום לשאול האם ה' מעוניין בשידוך, הוא ישאל 'האם השידוך הזה מבטא את יכולת הבחירה שלי?'. אם כן, זהו רצון ה'. בדרך זו הבחירה מתעצמת ומובילה להקמת הבית.

כאשר האדם יכול להרגיש שהשידוך מבטא בצורה טובה את הבחירה שלו, וזה מה שה' רוצה, הוא יכול להרגיש ש"מה' יצא הדבר".

שבת שלום!

בית 'עוד יוסף חי'.

